

Zadania realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w zakresie rolnictwa i obszarów wiejskich.

Samorząd Województwa Podkarpackiego podejmuje ciągłe działania, aby wychodzić naprzeciw problemom środowiskowym i rolniczemu, szczególnie na różnych płaszczyznach związanych z promowaniem i wspieraniem chowu i hodowli bydła mięsnego i mlecznego na Podkarpaciu, spożyciem produktów pochodzenia zwierzęcego oraz wsparciem pszczelarstwa. Naszym sztandarowym działaniem w tym zakresie jest realizacja drugiej już edycji Programu, znanego pod nazwą „**Podkarpacki Naturalny Wypas II**”.

Program skierowany jest do instytucji pożytku publicznego z terenu naszego województwa, które to podmioty zrzeszając rolników użytkujących trwałe użytki zielone położone na terenie podkarpacia oraz posiadaczy zwierząt trawożernych, realizują działanie polegające na prowadzeniu wypasu naturalnego zwierząt na terenach łąkowo – pastwiskowych naszego województwa.

Na realizację działań w ramach Programu w latach 2012 – 2016 r, ze środków Samorządu Województwa Podkarpackiego wydatkowana została kwota ponad 10 mln zł.

Dostrzegając pozytywne efekty pierwszej edycji, i bardzo dobry odbiór programu przez wszystkich, a także dalsze potrzeby środowiskowe w tym zakresie, podjęliśmy się opracowania i uruchomienia drugiej edycji programu na lata 2017- 2020 z kwotą 10 mln 750 tys. zł.

Dotychczasowe efekty podjętych działań można niewątpliwie dostrzec analizując takie dane jak:

- Wzrost w ciągu ostatnich pięciu lat powierzchni wypasanych terenów łąkowo pastwiskowych z 4 715 ha w 2012 r do 12 961 ha w 2016 r wzrost ponad 8000 ha.
- Wzrost udziału liczby zwierząt gospodarskich z 5900 szt. w 2012 r. do ponad 16 000 szt. w 2016 r wzrost ponad 10 000 szt.
- Wsparcie i większa współpraca Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi (NGO).
- Powstrzymanie wygaszania produkcji rolniczej w naszym regionie, w tym ograniczanie marnowania naturalnego potencjału produkcyjnego jakimi są naturalne trwałe użytki zielone i pastwiska.
- Pobudzanie oddolnych inicjatyw takich jak przedsiębiorczość przejawiająca się w zakładaniu działalności produkcyjnej np.: serowarstwo, wędliniarstwo, agroturystyki, turystyki wiejskiej.
- Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, poprzez promocję żywności wysokiej jakości, w tym prawidłowych nawyków żywieniowych.
- Pogłębienie wiedzy przyrodniczo – rolniczej, wymiany doświadczeń, odbudowywanie relacji międzyludzkich co w dzisiejszych czasach jest bezcenne.

Szczytnym jest również tym, że nasz Program jest unikatowy w skali kraju. Jest jedynym takim działaniem realizowanym przez Samorząd przy udziale tak dużych środków własnych.

Druga edycja programu uwzględnia również alarmującą sytuację pszczelarstwa. Co roku w ramach programu przeznaczane będą środki na szkolenia podnoszące świadomość społeczną w zakresie znaczenia pszczół dla środowiska naturalnego i rolnictwa, a także na wsparcie dla pszczelarzy, rozwijających swoje pasieki.

W kalendarz imprez cyklicznych Województwa Podkarpackiego wpisała się **Kampania edukacyjna „Rola pszczół miodnych w zachowaniu bioróżnorodności w rolnictwie”**. Na przeprowadzenie kampanii edukacyjnej, w ciągu trzech lat, Samorząd Województwa Podkarpackiego wraz z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie przeznaczył kwotę ponad 250 tys. zł. Dzięki wsparciu Funduszu, mogliśmy zakupić i wprowadzić do środowiska za pośrednictwem

podkarpackich pszczelarzy łącznie 12 500 szt. sadzonek drzew miododajnych, między innymi: lip, akacji oraz klonów, co w niedługim czasie znacząco poprawi bazę pożytków dla pszczół.

W tym roku Zarząd Województwa podjął inicjatywę upamiętnienia 100 – lecia odzyskania niepodległości przez Polskę poprzez przekazanie wszystkim chętnym jednostkom samorządu terytorialnego z terenu naszego województwa po 100 drzew miododajnych do zasadzenia na swoim terenie. Inicjatywa ta spotkała się z szerokim odzewem. Zgłoszenie uczestnictwa a akcji pod nazwą: „**100 drzew na 100 – lecie odzyskania niepodległości przez Polskę**” wpłynęło od 103 jednostek samorządowych z terenu województwa. Owocem tej współpracy będzie powstanie parków, skwerów oraz alei upamiętniających to ważne historycznie wydarzenie. Wprowadzone w ten sposób do środowiska drzewa miododajne stanowią będą wymierną korzyść dla podkarpackiego pszczelarstwa, stanowiąc pożytek dla owadów zapylających. Szacowana kwota na realizację tego zadania to ponad 160 000 zł. Zarząd wystąpił również z wnioskiem o dofinansowanie tego zadania za środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

W ramach Programu : „Podkarpacki Naturalny Wypas II” w tym roku uruchomione zostało również działanie: „**Cykl szkoleń informacyjnych na temat szkodliwości Barszczu Sosnowskiego oraz działania służące jego zwalczaniu w celu ochrony różnorodności biologicznej cennych terenów województwa podkarpackiego w ramach programu Podkarpacki Naturalny Wypas II**”. Problem z inwazją tej niebezpiecznej rośliny został dostrzeżony przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, który zdecydował o wsparciu tego działania. Podmiotem wybranym do realizacji tego działania jest Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale a kwota przeznaczona na ten cel to ponad 98 000 zł.

Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz promocja żywności wysokiej jakości w województwie podkarpackim.

Prowadzone od szeregu lat działania ukierunkowane na rozwój rolnictwa ekologicznego wspierane przez samorząd województwa spowodowały, iż Województwo Podkarpackie zajmuje jedną z czołowych pozycji wśród regionów kraju zarówno pod względem liczebności gospodarstw ekologicznych jak i zajmowanej przez nie powierzchni. Dobra współpraca Samorządu Województwa ze środowiskiem rolników ekologicznych zaowocowała zorganizowaniem w 2007 roku I edycji **Międzynarodowych Targów Żywności Ekologicznej „EKOGALA”**, do dziś znanych zarówno w kraju jak i za granicą. Samorząd Województwa Podkarpackiego podejmuje również liczne inicjatywy związane z promowaniem żywności wysokiej jakości, poprzez udział w różnego rodzaju wydarzeniach targowych i wystawienniczych, zarówno w kraju jak i poza jego granicami. Przywiązujemy dużą wagę do promocji produktów tradycyjnych i regionalnych. Możemy pochwalić się tym, że na Liście Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, znajdujemy się na pierwszym miejscu w kraju, gdzie zarejestrowanych jest 228 produktów. Bezsparnie związane jest to z bogactwem kulturowym naszego regionu, które jest starannie pielęgnowane. Wraz ze wzrostem zainteresowania i wiedzy o tym, czym jest produkt tradycyjny i regionalny, rośnie liczba producentów wytwarzających żywność tego rodzaju oraz miejsc, które oferują sprzedaż produktów najwyższej jakości. Poprzez podejmowanie ważnych inicjatyw, promujących żywność tradycyjną ze strony Samorządu, powstały 24 serownie regionalne, które produkują sery tradycyjne. Należy podkreślić, iż rozwój małych zakładów produkujących żywność tradycyjną widoczny jest szczególnie na terenach objętych programem „Podkarpacki Naturalny Wypas II”

Wsparcie porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego to również ważny element wsparcia rolnictwa przez Samorząd Województwa Podkarpackiego. Od ponad dziesięciu lat Samorząd Województwa dofinansowuje doświadczenia z roślinami jarymi, ozimymi, oleistymi a w ostatnich latach także z konopiami włóknistymi oraz winoroślą prowadzone przez Centralny Ośrodek Badania Roślin Uprawnych – Stację Doświadczalną w Przecławiu. Wyniki tych doświadczeń są w szerokim zakresie wykorzystywane przez rolników i użytkowników odmian do podejmowania właściwych decyzji w zakresie wyboru odmian, dostosowanych do lokalnych warunków gospodarowania. Kwota wsparcia Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w 2018 r. to 105 000 zł.

Wsparcie rolnictwa poprzez ułatwienie dostępu do informacji. Samorząd Województwa Podkarpackiego przychylnie odnosi się do inicjatyw związanych z ułatwianiem dostępu do szeroko rozumianej informacji na temat możliwości pozyskiwania przez rolników środków na rozwój swojej działalności. W roku bieżącym z inicjatywy Komisji Rolnictwa zorganizowana została przez Marszałka Województwa Podkarpackiego we współpracy z Wojewodą Podkarpackim, Konferencja po nazwę: „Szanse i wyzwania podkarpackiego rolnictwa i obszarów wiejskich”. Konferencja była okazją do spotkania osób i instytucji bezpośrednio związanych z branżą rolniczą, wysłuchania głosu ekspertów oraz aktywnego uczestnictwa w dyskusji na tematy rolnicze. Samorząd również uczestniczy oraz wspiera organizację różnego rodzaju konferencji, spotkań oraz konkursów organizowanych przez instytucje okołorolnicze (KRUS, PIP).

Szacowanie szkód łowieckich

Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U.2017.0.1295 t.j), zarząd województwa odpowiedzialny jest za szacowanie szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, jelenie, sarny daniela na terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich oraz szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łosie) na terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich oraz na obszarze polnych obwodów łowieckich.

Terenami wyłączonymi z obwodów łowieckich, zgodnie z art. 26 ustawy Prawo łowieckie są m.in.: parki narodowe i rezerваты przyrody, tereny w granicach administracyjnych miast, na których niemożliwe jest prowadzenie gospodarki łowieckiej, tereny niezaliczane do miast, w granicach obejmujących zabudowania mieszkalne i gospodarcze oraz obszary przeznaczone na cele społeczne, gospodarcze, przemysłowe i handlowe.

Wymienione powyżej tereny zostały ujęte w załączniku graficznym do Uchwały Nr XLIV/503/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie podziału województwa podkarpackiego na obwody łowieckie.

Mając na uwadze przebieg procedury szacowania szkód łowieckich przez upoważnionych pracowników tut. Urzędu w latach 2017-2018 (stan na 22 sierpnia br.), poniżej przedstawiono zestawienie dotyczące ilości szkód zgłoszonych przez poszkodowanych oraz wypłaconych odszkodowań z tego tytułu:

	2017 r.			2018 r.		
	dziki	jelenie, sarny	łosie	dziki	jelenie, sarny	łosie
Ilość zgłoszonych szkód (w szt.)	3224	856	47	2082	642	55
Wysokość wypłaconych odszkodowań (w zł)	1 665 566,92	916 667,13	50 119,37	717 930,21	407 133,84	76 155,16

Przedstawione w tabeli dane oraz spostrzeżenia pracowników tut. Urzędu dokonujących wizji terenowych szkód łowieckich wskazują, iż zaczyna się zarysowywać tendencja

malejąca występowania szkód wyrządzanych w uprawach i płodach rolnych przez dziki. Ponadto należy podkreślić, iż obecnie znacznie mniej stwierdza się przypadków upraw niszczonech przez dziki w 100%, co oczywiście jest zjawiskiem korzystnym dla poszkodowanych, którzy mogą zebrać plon właściwy, a nie pomniejszony z konieczności dokonywanie późniejszych nasadzeń. Mniej jest również przypadków wielokrotnego niszczenia upraw na tych samych działkach oraz zniszczeniu ulegają mniejsze powierzchnie działek rolnych. Dzikie najczęściej wyrządzają szkody w uprawach ziemniaka, kukurydzy i trwałych użytkach zielonych. Największe ich nasilenie od kilku lat obserwowane jest w powiatach: dębickim, jasielskim, strzyżowskim i rzeszowskim oraz na terenie miast: Dębica, Rzeszów, Kołaczyce i Przemyśl. Znaczny jest spadek ilości zgłaszanych szkód z powiatu przemyskiego.

Jednocześnie należy wskazać, iż następuje wzrost szkód wyrządzanych przez sarny i jelenie, co w konsekwencji powoduje, iż ogólna ilość szkód łowieckich utrzymuje się na wysokim poziomie.

W przypadku szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną tj. łosie, pozostają na stałym poziomie i zjawisko ograniczone jest obecnie do terenów ptn. – wsch. Województwa.

Działania samorządu związane z wsparciem rolnictwa przez środki finansowe pochodzące z opłat za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej.

W budżecie Województwa na 2018 rok przyjęto plan wydatków z tytułu podziału środków finansowych pochodzących z opłat za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej w wysokości **11 428 769 zł**, (w 2017 roku - 7 447 002 zł) - w tym:

- a) **294 969 zł** - na zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania,
- b) **11 108 800 zł** - budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- c) **25 000 zł** - prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych.(art. 22c ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych).

Wnioski o dotację na dofinansowanie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych złożyło **138 gmin i 1 powiat na łączną kwotę 22 983 863,23 zł** (w 2017 roku 138 gmin, na łączną kwotę 20 682 030,36 zł).

Wnioski o dotację na zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania złożyło **7 powiatów na łączną kwotę 68 640 zł** (w roku 2017 złożyło 2 starostwa na kwotę 19 690 zł).

Zarząd Województwa Podkarpackiego Uchwałą z dnia 11 kwietnia 2018 r. rozdysonował wymienione środki, w tym dla gmin z przeznaczeniem na dofinansowanie na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych kwotę **10 984 800 zł**, oraz na dofinansowanie zakupu sprzętu pomiarowego i informatycznego dla starostw powiatowych kwotę **68 640 zł**.

Zadania delegowane w ramach PROW realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego

Znaczącą rolę we wspieraniu zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich odgrywają płatności udzielane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Przede wszystkim wspierana jest restrukturyzacja i modernizacja gospodarstw rolnych oraz rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.

W Polsce PROW wdrażany jest przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Samorządy Wojewódzkie.

Łączny budżet przeznaczony na realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wynosi ponad **13,6 mld euro**, co stanowi **ok. 57,2 mld zł**. natomiast budżet dla województwa podkarpackiego wynosi blisko **749 mln zł**, i jest to alokacja najwyższa w kraju.

W ramach tych zamierzeń realizowane są następujące działania PROW 2014-2020:

- podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich;
- wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy Leader,
- oraz scalanie gruntów.

W Podkarpackiem potrzeby związane z infrastrukturą drogową, kanalizacyjną czy wodną na wsi są bardzo duże, dlatego Samorząd Województwa stara się likwidować tę problematykę wdrażając działanie w ramach PROW pn: Podstawowe Usługi i Odnowa Wsi na obszarach wiejskich, do których zalicza się operacje takie jak:

- budowę lub modernizację dróg lokalnych,
- gospodarkę wodno-ściekową,
- ochronę zabytków i budownictwa tradycyjnego,
- inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej,
- inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów

➤ **Budowa lub modernizacja dróg lokalnych**

Samorząd Województwa udzielił w ramach operacji budowy lub modernizacji dróg pomocy finansowej **138 beneficjentom** na łączną wartość **67 mln. zł.** w ramach środków EFRROW. Wartość tych inwestycji to blisko **138 mln. zł.**

W wyniku zawartych umów zostanie wybudowanych lub przebudowanych blisko **260 km dróg.**

➤ **Gospodarka wodno-ściekowa**

W realiach ograniczonych budżetów małych gmin bez wsparcia zewnętrznego na to działanie po prostu nie stać. Tak tworzy się zamknięty krąg ograniczeń, którego bez wsparcia takiego jak PROW nie są w stanie pokonać.

W wyniku ogłoszonego naboru zostało zawartych 65 umów na wartość całkowitą projektów ok. **200 mln. zł.** z czego poziom pomocy ze środków EFRROW w formie refundacji wynosi ok. **100 mln. zł**

W wyniku przeprowadzonego naboru wniosków w naszym województwie będzie wybudowanych blisko **220 km** sieci wodociągowych, około **610 km** sieci kanalizacyjnych, powstanie ponad **400** przydomowych oczyszczalni ścieków oraz wybudowanych/przebudowanych zostanie **12 stacji** uzdatniania wody, **9** oczyszczalni ścieków.

➤ **Scalanie gruntów**

Województwo podkarpackie charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem agrarnym, wiele gospodarstw użytkuje, liczne, małe, rozproszone działki rolne. Dlatego też w celu wzrostu konkurencyjności sektora rolnego podjęte zostały działania na rzecz poprawy struktury obszarowej gospodarstw poprzez udzielenie pomocy w ramach PROW na scalanie gruntów rolnych. Województwo podkarpackie dysponuje najwyższą alokacją w skali całego kraju. Budżet wynosi ponad 77,5 mln euro. czyli prawie 318 mln złotych.

Procentowo limit przyznanych dla Podkarpacia środków wynosi w skali kraju aż 27%.

To stawia województwo w pozycji lidera, jeżeli chodzi o unijne dofinansowanie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Pomoc unijna w perspektywie 2014-2020 jest pięciokrotnie większa niż w poprzedniej i pozwoli w sumie scalić ok. 30 tys. hektarów gruntów. Czyli trzy razy więcej niż w poprzednim rozdaniu unijnych środków. To zaś będzie miało przełożenie na podniesienie konkurencyjności podkarpackich gospodarstw.

W poprzedniej perspektywie 2007-2013, limit dla woj. podkarpackiego wynosił 15,5 mln euro. Wypłacona pomoc finansowa wynosiła ponad 63 mln złotych i scaleniami objęto powierzchnię 10 tys. ha.

W obecnej perspektywie zostały przeprowadzone dwa nabory. W pierwszym, który odbył się w 2016 roku, podpisano 12 umów z 6 powiatami: przeworskim, jarosławskim, leżajskim, przemyskim, rzeszowskim i mieleckim na łączną kwotę ponad 137 mln złotych. W tegorocznym drugim naborze podpisanych zostało 5 umów z trzema powiatami: jarosławskim, przemyskim i rzeszowskim na łączną kwotę ponad 27 mln.

W miesiącu czerwcu bieżącego roku ogłoszono kolejny trzeci nabór wniosków z terminem zakończenia na dzień 31 sierpnia 2018 r.

Powiaty -jako beneficjenci unijnych środków na scalenia gruntów wykorzystują pieniądze zarówno na prace scaleniowe jak i na zagospodarowanie poscaleniowe.

Po przeprowadzonych dwóch naborach zakontraktowane środki to ponad 164 mln zł, a łączny obszar scalonych gruntów wyniesie ponad 15 tys. 600 ha. Pozostały limit środków do wykorzystania wynosi ponad 162 mln zł, co pozwoli na objęcie scalaniem około 13 tys. 800 ha gruntów.

➤ **Targowiska**

Pomoc na tego typu operacje obejmuje budowę lub przebudowę targowisk lub obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. W wyniku ogłoszonego naboru zostało zawartych 9 umów na wartość całkowitą projektów ok. **200 mln. zł.** z czego poziom pomocy ze środków EFRROW w formie refundacji wynosi ok. **100 mln. zł**

Łączna wartość zawartych umów to **14,4 mln zł**, z czego poziom pomocy ze środków EFRROW w formie refundacji wynosi **8 mln zł.**

➤ **Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne**

Wysokość limitu środków na operacje typu „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne” : 907 339 euro

Złożonych zostało 55 wniosków na kwotę ok. 31 mln zł, z czego wnioskowany poziom pomocy ze środków EFRROW w formie refundacji wynosi ok. 17,5 mln zł.

Po wstępnej weryfikacji do następnego etapu konkursu przeszło 26 wniosków, których wnioskowane dofinansowanie wynosi ok. 9 mln zł.

Po zakończeniu procesu weryfikacji wniosków z wnioskodawcami zostaną podpisane umowy do wysokości dostępnego limitu.

➤ **Kształtowanie przestrzeni publicznej**

Wysokość limitu środków na operacje typu „Kształtowanie przestrzeni publicznej” : 1 361 010 euro

Złożonych zostało 41 wniosków na kwotę ok. 24,5 mln zł, z czego wnioskowany poziom pomocy ze środków EFRROW w formie refundacji wynosi ok. 14,6 mln zł.

Po wstępnej weryfikacji do następnego etapu konkursu przeszło 34 wnioski, których wnioskowane dofinansowanie wynosi ok. 11,6 mln zł.

Po zakończeniu procesu weryfikacji wniosków z wnioskodawcami zostaną podpisane umowy do wysokości dostępnego limitu.

➤ **Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego**

Wysokość limitu środków na operacje typu „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego” : 2 268 349 euro

Złożonych zostało 9 wniosków na kwotę ok. 5,5 mln zł, z czego wnioskowany poziom pomocy ze środków EFRROW w formie refundacji wynosi ok. 3,1 mln zł.

Po wstępnej weryfikacji do następnego etapu konkursu przeszło 6 wniosków, których wnioskowane dofinansowanie wynosi ok. 2,5 mln zł.

Po zakończeniu procesu weryfikacji wniosków z wnioskodawcami zostaną podpisane umowy.

➤ **LEADER**

Niezwykle istotnym z punktu widzenia społeczności lokalnych jest również działanie w ramach inicjatywy LEADER

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) wspierany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) będzie wdrażany przez Lokalne Grupy Działania (LGD), które są rodzajem partnerstwa tworzonego na obszarach wiejskich, zrzeszającego przedstawicieli lokalnych organizacji (z sektora publicznego, gospodarczego i społecznego) oraz mieszkańców danego obszaru wyznaczonego granicą gmin członkowskich.

➤ **Lokalne Grupy Działania**

W województwie podkarpackim funkcjonuje **26 LGD**, które obejmują swoim zasięgiem obszar niemal całego województwa podkarpackiego i trzech gmin województwa małopolskiego. Skupiają łącznie 1 524 661 mieszkańców.

LGD dysponują łącznie budżetem w wysokości blisko 223 mln. zł.

Za pośrednictwem LGD wpłynęło do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego ponad 1200 wniosków o przyznanie pomocy, w tym zdecydowana większość dotyczy wniosków na podjęcie lub rozwój działalności gospodarczej.

Lokalne Grupy Działania ogłaszają nabory w następujących zakresach:

- podejmowanie działalności gospodarczej,
- rozwój działalności gospodarczej,
- wzmocnienie kapitału społecznego,
- budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych i powiatowych
- tworzenie lub rozwój inkubatorów
- budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej
- zachowania dziedzictwa lokalnego,
- promowanie obszaru objętego LSR

➤ **Podkarpacki Program Odnowy Wsi**

Działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich to nie tylko środki unijne. Samorząd Województwa już od 2012 roku wdraża Podkarpacki Program Odnowy Wsi, który realizuje zapisy Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego dotyczące budowania potencjału rozwojowego regionu na obszarach wiejskich. Podkarpacie jest jednym z 5 województw w Polsce, które przystąpiło do tego Programu.

Podkarpacki Program Odnowy Wsi samorząd województwa realizuje po raz drugi. Skierowany jest do gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, które zgłosiły swoje zadania uprzednio wskazane przez sołectwa ze swojego terenu. Kwota dofinansowania do jednego projektu wynosi maksymalnie 10 tys. zł., pozostałą część (min. 50% kosztów inwestycji) pokrywa gmina.

W latach 2012-2017 Samorząd Województwa udzielił pomocy finansowej ze środków Budżetu Województwa Podkarpackiego dla **389** zadań na łączną kwotę **3,7 mln zł**. Wartość całkowita wszystkich operacji wyniosła ponad **10 mln zł**, co świadczy o tym, że jest to istotny element dotyczący wsparcia obszarów wiejskich, realizowany sukcesywnie przez województwo.

Rok 2018 to kontynuacja realizacji Programu Odnowy Wsi na obszarach wiejskich Podkarpacia. W ramach ogłoszonego naboru do Programu zgłosiło się 87 gmin ubiegając się o pomoc finansową rządu **857 tys. zł**. Łączna wartość kosztów całkowitych zadań zadeklarowanych do realizacji wyniosła około **2, 5 mln zł**.

Kwota środków przeznaczonych z Budżetu Województwa Podkarpackiego na dofinansowanie operacji w 2018 roku wyniosła ok. **680 tys. zł**, co pozwoliło na podpisanie **68 umów** z beneficjentami Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na przełomie lipca i sierpnia. Do końca października gminy będą mogły zrealizować zamierzone działania.

Instrument finansowy wykorzystywany w ramach podkarpackiej odnowy jest jedynie czynnikiem pobudzającym do realizacji elementów Programu polegających w głównej mierze na pobudzeniu do działania lokalnej społeczności.

Cyklicznie co roku realizowany jest **konkurs Piękna Wieś Podkarpacka**, który ma na celu ukazanie piękna wiejskiego krajobrazu jak również dbałość mieszkańców o swoje otoczenie. To doskonała okazja do promowania i nagradzania sołectw, które dbają o kształtowanie ładu przestrzennego oraz pielęgnują środowisko naturalne, wyróżniają się w dziedzinie podnoszenia estetyki wsi, chronią lokalne dobra kultury i krajobraz oraz aktywizują społeczność do wspólnych działań. W 2018 o tytuł najpiękniejszej podkarpackiej wsi ubiega się 20 miejscowości z terenu województwa.

Wszystkie przedstawione działania świadczą o tym, że Samorząd Województwa z troską odnosi się do spraw rolnictwa i podkarpackiej wsi.

Na podjęcie szeregu inicjatyw w obszarze rolnictwa, z których dzisiaj możemy być dumni z pewnością pozwoliło wdrożenie dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego.

W kontekście ogromnych zmian jakie zachodzą w postępie w rolnictwa na świecie mamy świadomość drogi jaka stoi przed nami. Nie jesteśmy liderami w produkcji rolnej, jednak nie mamy czego się wstydzić. Jestem przekonany, iż kontynuacja działań podejmowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w najbliższych latach przyczyni się do ograniczenia niektórych problemów rolniczych, i wpłynie pozytywnie na rozwój tej gałęzi gospodarki w naszym województwie.

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Rolnictwa, Geodezji
i Gospodarki Mieniem

Zofia Kochan

CZŁONEK ZARZĄDU

Piotr Pilch